

საქსალ ბვაში

სურათებიანი დამატება

გაზეთის № 420. კვირა, 9 ოქტომბერი 1911 წ. დამატების № 74

საქსალ ბვაში

დრამა 6 მოქმედებად და 12 სურათად

ლ. ნ. ბოლსტოვისა.

მომხმედნი პირნი:

- ფეოდორ ვასილის ძე პროტასოვი (ფუდა).
- ელიზავეტა ანდრეენა პროტასოვისა (ლაზა). იმისი ცალი.
- მიშა, მათი შვილი.
- ანნა პავლოვნა, ლიზას დედა.
- საშა—ახალგაზრდა ქალი, ლიზას და.
- გიქტორ მიხეილის ძე კარენინი.
- კნ. სერგეი დიმიტრის ძე აბრეჯკოვი.
- მაშა, ახალგაზრდა ბოშის ქალი (გიგნის ქალი).
- ნასტასია ივანოვნა, მოხუცი ბოშა ქალი) გამას მშობლები.
- ივან მაკაროვიჩი, მოხუცი ბოშა)
- აფიცერი.
- მემუსიკე.
- 1-ლი ბოშა.
- 2-რე ბოშა.
- ბოშა დედაკაცი.
- ბოშა დედაკაცი და მამაკაცი (მომჯერაფნი).
- ექიმი:
- მიხეილ ალექსანდრეს ძე აფრემოვი.
- სტახოვი. } ფედის მოკეთენი.
- ბუტკევიჩი. }
- კარატკოვი. }
- ივანე პეტრეს ძე ალექსანდროვი.
- ვოხნესენსკი, მდივანი კარენინისა.
- პეტუშკოვი, მხატვარი.
- არტემიევი.
- მსახური, განმარტოებულ კაბინეტში.
- მსახური, საპიკეტოში.
- პოლიციელი.
- გამომძიებელი.
- მელნიკოვი.
- საქმის მწარმოებელი, გამომძიებლისა.
- შიკრიკი.
- ახალგაზრდა ვეჟილი.
- პეტრუშინი, ვეჟილი.
- ქალი.
- აფიცერი.
- სახამართლოს მახელე.

ძიძა პროტასოვიანთი.
 გოგია პროტასოვიანთი.
 ლაქია, აფრემოვისა.
 ლაქია, კარენინოებისა.

მოქმედება ზირველი
 სურათი 1-ლი.

მოქმედება სწარმოებს სატახტო ქალაქში, პროტასოვის ბინაზე. სცენა წარმოადგენს პატარა სასადილო ოთახს.

გ ა მ მ ს ვ ლ ა I.

ანნა პავლოვნა. სრული, ქალაქი დედაკაცი, კარსეოში გამოწყობილი ზის ჩაის მაგიდასთან.

გ ა მ მ ს ვ ლ ა II.

ანნა პავლოვნა და ძიძა (ზაიდანათ).
 ძიძა. ცოტაოდენი წყალი არ შეიძლება?
 ანნა პავლ. შეიძლება. როგორაა მიშკი?
 ძიძა. მოუსვენრათაა. მეტად ცუდია, რომ იმას თვით ქალბატონი ჰკვებავს. იმათ თავიანთი ვარამი ჰკენჯნის და ამით ბლანაც იტანჯება. რაღა რძე უნდა შეერჩეს, როცა ღამეები არა სძინავთ, სტირიან?
 ანნა პავლ. ესლა მგონი დამშვდდა.
 ძიძა. კაი დამშვიდებია. გულის შემაწუხებელია იმათი ყურება! წელანაც რაღასაც სწერდნენ და თან სტიროდნენ.

გ ა მ მ ს ვ ლ ა III.

ანნა პავლოვნა, ძიძა და საშა (შეუძღვის).
 საშა (ძიძას). თქვენ ლიზა დაგეძბთ.
 ძიძა. მივალ, მივალ. (გადის).

გ ა მ მ ს ვ ლ ა IV.

ანნა პავლოვნა და საშა.
 ანნა პავლ. ძიძა ამბობდა, რომ სულ სტირისო. რით ვერ დამშვიდდა.
 საშა. თქვენი საქმე გასაკვირველია, დედა. განშორდეს ქმარს, თავის შვილის მამას და ამასთანავე თქვენ გინდათ, რომ დამშვიდდებითაც იყოს.
 ანნა პავლ. ვერ დამშვიდდება. რაც მოხდა, მოხდა. თუ რომ მე, მშობელმა, არამც თუ ხელი არ შეუშალე, არამედ მიხარიათ კიდევაც, რომ ჩემი ქალი ქმარს თავს ანებებს,—ეტყობა, ის კაცო ამის ღირსი ყოფილა. სახმარაულოა და არა სადარდელი, რომ ისეთ ცუდ კა-

ცის ხელიდან განთავისუფლდები, თავს დაახწევ ისეთ ოქროს.

საშა. დედა, მაგრე რათა ლაპარაკობთ? კარგად იცით, რომ ეგ სიმართლე არ არის. ის კაცი სუსტ მხარეების მიუხედავად ცუდი კი არა, პირ იქით საკვირველი, მეტად საკვირველი ადამიანია.

ანნა პავლ. მართლაც რომ საკვირველი ადამიანია. როგორც კი ფულს ხელში ჩაიგდებს,—თავისია, თუ სხვისია...

საშა. დედა, იმას არას დროს სხვისი ფულებით არ უსარგებლია.

ანნა პავლ. ცოლის ფულებით,—ეგ სულ ერთია.

საშა. მერე, იმან ხომ მთელი თვისი ქონება ცოლს გადასცა.

ანნა პავლ. მაშ არ გადასცემდა, როდესაც კარგად იცოდა, რომ სულ შემოკვლანგებოდა.

საშა. შემოკვლანგებოდა, თუ არა, ეგ ვინ იცის,—მე მხოლოდ იმას ვიტყვი, რომ არ უნდა გეყარო ქმარს, ნამეტნავად ისეთს, როგორც ფედია არის.

ანნა პავლ. მაშ უნდა გგონია უნდა უცადო იმ დრომდე, ვიდრე ის ყველაფერს გაფლანგავდეს და სახლშიაც მოიყვანდეს საყვარლებად ბოშის ქალებს?

საშა. იმას საყვარლები არა ჰყავს.

ანნა პავლ. უბედურება იმაშია, რომ მან თქვენ ყველანი მოგაჯადოვით; ჩემს გარდა მე კი უკაცრავად. მე იმას კარგად ვიცნობ და ეს იმანაც კარგად იცის. ლიზას ადგილას რომ ვაყო, ეხლა კი არა, მე იმას ამ ერთი წლის წინაც მივანებებდი თავს.

საშა. თქვენ როგორ ადვილად ლაპარაკობთ.

ანნა პავლ. ადვილათ რათა. დედისათვის ადვილი როდია ქმარ-გაყრილ ქალს შესცქეროდეს. მერწმუნე, სულ არ არის ადვილი. მაგრამ ეს მაინც სჯობია, ვიდრე დიდუბოს ახალგაზრდა სიცოცხლე. არა, მე ვმადლობ უფალსა, რომ ლიზამ ეხლა მაინც გადასწყვიტა და ყველაფერიც გათავებულა.

საშა. ჯერ იქნება არც იყოს გათავებულა.

ანნა პავლ. მხოლოდ განქორწილება საჭიროა.

საშა. მერმე რა სიკეთე იქნება.

ანნა პავლ. ის იქნება, რომ ლიზა ჯერ კიდევ ახალგაზრდა და იმისთვის კიდევ მოსალოდნელია ბედნიერება.

საშა. ოხ, დედავ, ეგ ხომ საშინელებაა, აბა, რას ამბობთ; ლიზას არ შეუძლიან სხვა შეიყვაროს.

ანნა პავლ. რატომაც არ შეუძლიან? თუ კი თავისუფალი იქნება. შეიძლება თქვენ ფედიაზე ათასჯერ უკეთესნიც გამოჩნდნენ, რომლებიც გაბედნიერდებიან ლიზასთან შეუღლებით.

საშა. დედა, ეგ არ არის კარგი. მე ხომ ვიცი, რომ თქვენ ეხლა ვიქტორ კარენინზე ფიქრობთ.

ანნა პავლ. თუნდ იმაზე! იმას ათი წელიწადაცაა უკვარს ლიზა და ლიზას ის.

საშა. უყვარს, მაგრამ სამიჯნუროდ კი არა. ეგ მეგობრობა ბავშობიდანაა.

ანნა პავლ. კარგად ვიცი თუ მეგობრობა! აბა მოაშორე ხელის შემშლელი პირობები!

გ ა მ მ ხ ვ ლ ა V.

ანნა პავლ და საშა. შექოლის მოსამსახურე გოგო.

ანნა პავლ. რა გინდათ?

გოგო. ქალბატონს მეხოზე ჰყავდა ბარათით გაგზავნილი ვიქტორ მიხაილოვიჩთან.

ანნა პავლ. რომელ ქალბატონს?

გოგო. ელიზავეტა ანდრიევნას.

ანნა პავლ. მერე?

გოგო. ვიქტორ მიხაილოვიჩს უბრძანებია, ეხლავე გიხსენებო.

ანნა პავლ. (გაკვარვებით). არ ვიცი, რა წამბაფია! (საშას). შენ არ იცი?

საშა. იქნება ვიცოდე, იქნება არა.

ანნა პავლ. კიდევ საიდუმლო და საიდუმლო... .

საშა. იი ლიზა მუვა, და რს თითონ გეტყვით.

ანნა პავლ. (თავის ქნევით, გოგოს) სამოვარს შეთბობა სჭირია. გაიტა, დღნიაში! (გოგოს სამოვარი გაქვს).

ს მ მ ხ ა ლ ი გ ვ ა მ ი

(პიესა ლ. ტოლსტოისა),

ანნა პავლ. თქვენი არც არაფერი შენმის. ყველა ეს რაღაც ახალ-მოდურია! (პირველ მოქმედების პირველი სურათი).

გ ა მ მ ხ ვ ლ ა VI.

ანნა პავლაცა და საშა

ანნა პავლ. (საშას, რომელიც წამოაღებს და გასვლას დაახლოებს). ისე მოხდა, როგორც ვამბობდი: მაშინვე კარენინი დაუბარებია.

საშა. იქნება სრულიად იმისთვის არ იყო დაბარებული.

ანნა პავლ. მაშ, რისთვის?

საშა. ეხლა, ამ წუთში, ლიზასთვის კარენინი იგივეა რაც ტრიფონოვნა.

ანნა პავლ. აი, ჰნახავ. მე კარგად ვიცი ლიზას საქმე: ის იმიტომ დაუბარებია, რომ სულის სიმშვიდეს ეძებს.

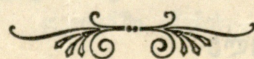
საშა. ოხ, დედაჩემო, ეტყობა ცუდად იცნობთ ლიზას, რომ მაგრე ჰფიქრობთ...

ანნა პავლ. აი, ჰნახავ მე კი ამით ძალიან, ძალიან მოხარული ვარ.

საშა. ვნახოთ. (დიდხანით გადის).

(შემდეგი იქნება)

გ. ახ. ლციხელი.

ხანი ჯა მისი შვილი

მ. გ. რ. კ. ი. ს. ა.

(რუსულიდან).

(დასახარული *).

— დიდი ხანია ეგ მიყვარს... ოღონდ გასაგონის ხმით უთხრა ალჰალლამ.

— ვიცი, და ვიცი ისიც, რომ შენ მას არ უყვარხარ...

— გული საგულეში აღარ მადგება, როცა მაგას ვფიქრობ.

— მაშ, ჩემი ღობუცი გული რიოაა ეხლა სავსე?

ხელმეორედ გაჩუმდნენ. ალჰალლამ ამოიოხრა.

— მთიდან ზღვაში გადავადლოთ,— შევიღის სიტყვები ისე გაიმეორა თითქოს მიდამომ ბანი მისცაო.

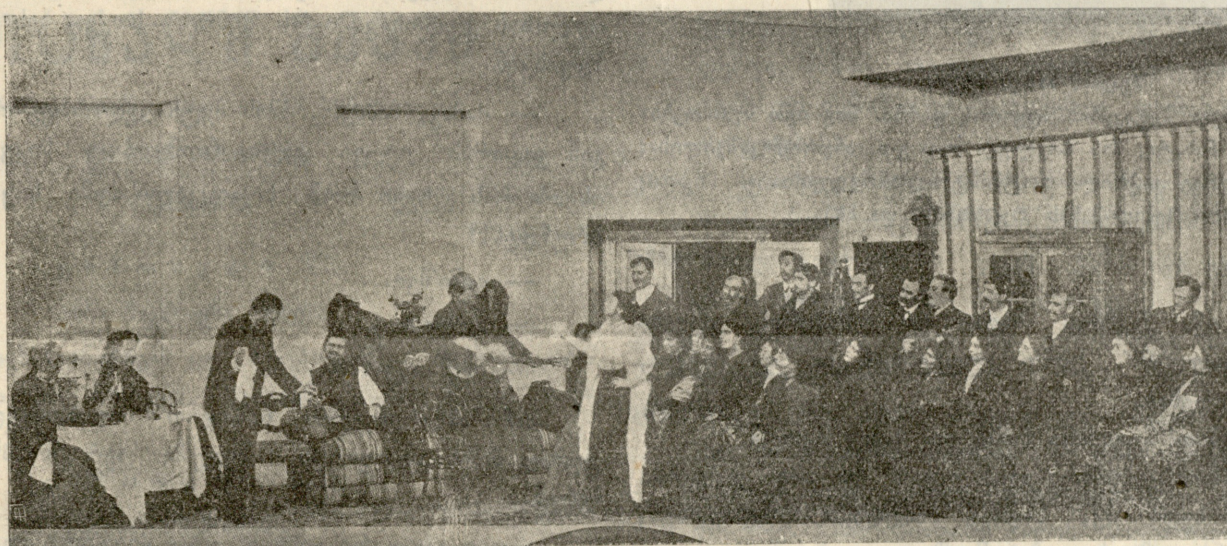
შევიდნენ ჰარამხანაში, სადაც იმ ქალს იატაკზე გაშლილ ხალიჩაზე ეძინა. მოხუცს თვალებიდან ვერცხლისფერ წვერებზე ცრემლები სდიოდა, და მარჯალიტისავით ბრკყვიან-ლებდა. მისი შვილი კი იდგა და წარბაცობის გრძობას იმაგრებდა თვალების ბრიალით და კბილების ღრქენით, რომლითაც ქალი გააღვიდა. გაღვიძებისათანავე მას განე-ბივრებულ ვარდის ფერ სახეზე ცისკრისებრ გაუბრწყინდა თვალები. ალჰალლა ვერ შეამჩნია და წითლად დაეღაქა ტუჩები ხანს გაუშვირა.

— მაკოცე, ბებერო არწივო!

— მოემზადე... ჩვენთან ერთად წამოხვალ,— ხანმა და-ბალი ხმით უთხრა.

ს მ ს ხ ა ლ ი გ ვ ა მ ი

(პიესა ლ. ტოლსტოისა).

მოსკოვის სამხატვრო თეატრში დადგმულია. ბოშათა გუნდი მღერის „შოლ მე ვერსტა“ (პირველ მოქმედების მეორე სურათი).

— სჩანს, მართალი მითხრა ღობუცმა მოლამ,—კაცს ქალი მუდამ ავნებსო: როცა ის კარგია, მაშინ უღვიძებს სხვებს რის დაპყრობის გრძობას და თავის ქმარს კა გან-საცდელში და ათასნაირ წვალვებაში აკდებს; როცა ის ცუდია, სხვების შემყურე მისი ქმარი სიბრაზისაგან კვდება,—და, თუ ის არც ლამაზია და არც უზნო—კაცი მას ალამაზებს და რა გაიგებს, მოვტყუვდიო, ხელახლად დარღობს. აჰ ქალს...

— სიბრძნე გულის ტკივილის წამალი არ არის—სთქვა ხანმა.

— მამავ, ერთმანეთი შევიბრალოთ!..

ხანმა თავი მალლა ასწია და შვილს ნაღვლიანად შეხედა.

— მოვკლოთ...

— შენ შენი თავი უფრო გაყვარს, ვიდრე ის და მე! ხანმა ცოტახნის დაფიქრების შემდეგ ნელა სთქვა.

— შენც ხომ?!

კიდევ გაჩუმდნენ.

— დიად, მეც!—ნაღვლიანად წარმოსთქვა და დარდი-საგან გაყმაწვილდა.

— როგორ, მოვკლოთ?

— არ შემიძლიან დაგ-თმო, არა!—სთქვა ხანმა.

— მეც ველარ შემიძლია მეტა მოთმენა,—ან გული ამომგლიჯე და ან ეგ დამითმე!

ხანი გაჩუმდა.

— ან მთიდან ზღვაში გადავადლოთ.

ქალმა დაინახა ალჰალა და მოხუც არწივსაც შეამჩნია თვალებზე ცრემლები. ქვიანი ქალი იყო და მალე მიჰხვდა რაშიაც იყო საქმე.

— მოვდივარ, მოვდივარ! არც ერთს და არც მეორეს! —ხომ ასე გადასწყვიტეთ? მაკნაირად უნდა მოიქცნენ გუ-ლით მაგარნა, მოვდივარ!

და სამივემ ჩუმად ვიწრო ბალიკათ ზღვისკენ გასწიეს. ქარი ჰქროდა.

განებივრებული ქალი იყო და მალე დაიღალა, მაგრამ თავმომწონეობის გამო მამა-შვილს არ ატყობინებდა. ქალის უკან ჩამორჩენა ხანის შვილმა შეამჩნია და ჰკითხა:

— გემინიან?

— მან თვალებით ვაუღიმა და გასისხლიანებული ფე-ხები აჩვენა.

— მოდი აგიყვან!—უთხრა ალჰალლამ. ხელები გაუ-შვირა, მაგრამ ქალი მოეხვია მოხუც არწივს და მან ბუმ-ბულსავით აიტაცა. ქალი ხანს გზაში ხის ტოტებს აშო-რებდა, თითქოს ეშინოდა—თვალებში არ მოჰხვდესო.

დიდხანს მიდიოდნენ და ბოლოს ზღვის უხუილი შემო-ესმათ. ტოლაიკმა, რომელიც უკან მიდიოდა, მამას უთხრა:

— წინ გამიშვო, თორემ მინდა კისერში ხანჯალი ჩაგკრა!

— გაიარე, ალლახი შეგინდობს შენს განზრახვას, თუ არა—მისი ნებაა, მე კი, მამაშენი, გაპატივებ. ვიცი, რაც არის სიყვარული.

*) იხ. სურათებიანი დამატება, № 73.

შელამ ხანის აბჯა,

რომელიც უკანასკნელ შეტაკებას ადგილას დარჩა. შიგ იყო სურათები: შამოლისა—რუბის ნახატი, მის მოკლულ თ-დ გ-ა. ანდრონიკაშვილისა; მის მიერვე დაჭრილ რატმისტრ-დონოგუევისა. სურათი ზემილ-ხანის ოჯახობისა და სხვა.

აი, ზღვაც იქ, ქვემოდ შავია და უნაპირო. ყრუთა მღერის მისი ტალღები ქვემო კლდეებთან და იქ ბნელა, ცივა და საშინელებაა.

- მშვიდობით!—უთხრა ხანმა და ქალს აკოცა.
- მშვიდობით!—უთხრა ალჰალლამ და თავი დაუკრა. ქალმა გადაიხედა იქ, სადაც ტალღები დელოვდნენ, უკან დაიხია და გულზე ხელები მიიწყო.
- გადამავდეთ!

ალჰალლამ ხელები ქალისკენ გაიშვირა და ამოიკვნესა, ხანმა კი აიყვანა, გულში მაგრა ჩაიკრა, აკოცა, მერე ასწია თავის თავზე უფრო მაღლა და კლდიდან ზღვაში გადაისროლა. იქ ტალღები ერთმანეთს ეხეთქებოდნენ და დიდი ხმაურობის გამო არც კი გაიგეს ჩავარდნისაგან წყლის ჩქაფუნე. მოხუცი ხანი დაეშვა ქვაზე და ჩუმად იყურებოდა ძირს, სიბნელეში სადაც ღრუბლები ზღვაში არეულიყვნენ და ტალღები ყრუდ მოსცურავდა. ქარი უბერავდა და ხანის ქალარა ვერცხლისფერ წვერებს ჰშლიდა. ტოლაიკს პირისახეზე ხელები მიეფარებინა და, როგორც ქვა, გაუნძრევლად მამას თავს დასდგომოდა. ღრუბლები ქარის გამო ერთი მეორის უკან მისცურავდა. იგინი მძიმენი იყვნენ, როგორც ზღვის ზემოდან კლდეზე მჯდომ მოხუც ხანის ფიქრები.

- მამავ, წავიდეთ!
- მოიცა! — წაიჩურჩულა ხანმა, თითქოს რასმე ყურს უგდებო.

გავიდა რამდენიმე ხანი; ზღვა ისევ ზვირთდებოდა, ქარი კი ზუზუნებდა და ხეებს არხევდა.

- მამავ, წავიდეთ...
- ჯერ მოიცა...
- არა ერთხელ განუმეორა ტოლაიკ ალჰალამ:
- მამავ, წავიდეთ.

ხანი აღარ შორდებოდა იმ ადგილს, სადაც უკანასკნელ დღეების სიხარული დაჰკარგა.

მაგრამ დასასრული ყველაფერსა აქვს—ის ადგა ანოვანი და თავმოყვარე, ადგა წარბებ შეკრული და ურთა სტევა: — წავიდეთ...

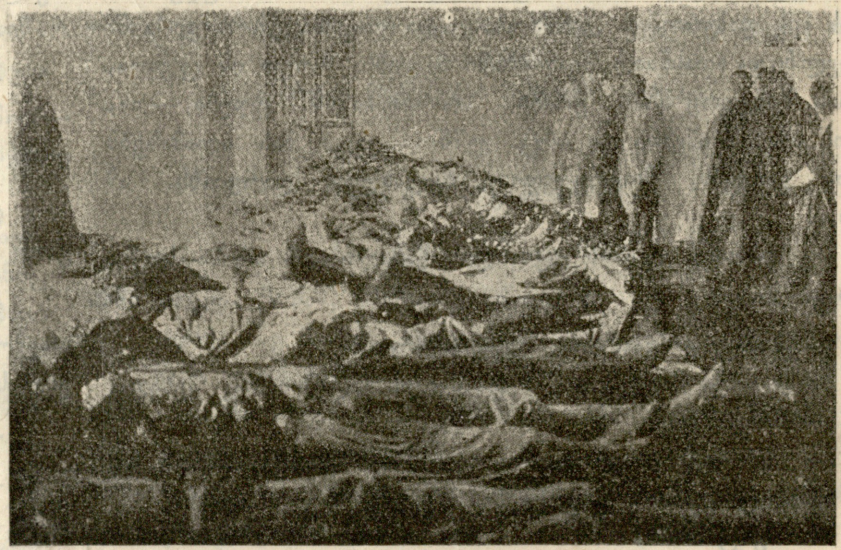
გასწიეს, მაგრამ ხანი ისევ მალე შესდგა. — ან კი რისთვის მოვდივარ და ან სად, ტოლაიკ? რილასთვის უნდა ვიცოცხლო, როცა მთელი ჩემი სიცოცხლე იმ ქალში იყო? მოვხუციდი, აღარ შემიყვარებენ და თუ არცვის უყვარხარ, ფუჭია ისეთი სიცოცხლე. — მამავ, დიდება და სიმდიდრე გაქვს... — მომეც ერთი იმ ქალის კოცნა და საჩუქრად ყველა ეგ მიიღე. ეს ყველა მკვდარია, მხოლოდ მართო ქალის სიყვარულია ცოცხალი.

თუ არ არის ეგეთი სიყვარული—არც არის კაცის სიცოცხლე; მაშინ ადამიანი ღატაკია, მთხოვარაა და შესაბრალოა მისი დღენი. მშვიდობით, ჩემო შვილო, დღე-მუდამ ალღობს კურთხევა იყოს შენზე, —სტევა ეს და გაბრუნდა ზღვისკენ.

- მამავ, მამავ!.. ამის მეტი ვეღარაფერი უთხრა, რადგან ვეღარას ეტყვი კაცს, რომელსაც სიკვდილი უღიმის; ისეთს რას ეტყვი რომ სიცოცხლისადმი სიყვარული დაუბრუნდეს!?
- გამიშვი...
- ალღობ...
- იმან იცის...

ხანი აჩქარებულის ნაბიჯით მიუახლოვდა კლდეს და უცბად ძირს გადავარდა. შვილმა ვერ მოასწრო მამის შეჩერება.

კიდევ არაფერი გაისმა, არც ყვრილი და არც წყალში ჩავარდნისაგან ჩქაფუნის ხმა. მხოლოდ ტალღები ისევ ერთი მეორეს ეხეთქებოდა და ქარი კვლავ გაჰკაიოდა ველურ ჰანგებს.

შელამ ხანის ბოლო დელი მსხვერპლნი

დიდხანს უყურებდა ძირს ტოლაიკ ალჰალლა, მერე კი ხმა მაღლა წამოიძახა:

- ოხ, ალღობ! მეც ასეთი გული მომეც!—და გასწია ღანის წყვილიადში.
- ... ასე დაიღუპა ხანი ელ ასვაპი და ყირიმის ხანად ტოლაიკ ალჰალლა დაჯდა.

აღ. მამ—შვილი.

